

LITERATUUR

Bijlage 1

Leerdoelen

De leerlijn literatuur is gebaseerd op de culturele competenties van receptief vermogen, creërend vermogen en reflectief vermogen. Bij vertaling op leerlingniveau gaat het dan om KIJKEN (luisteren), maken en verwoorden. Om literatuur te leren kennen is het belangrijk dat leerlingen kennismaken met verschillende soorten verhalen, boeken en poëzie. Door deze te bekijken en te beluisteren en door erover te praten is er verdieping van kennis mogelijk. Het gaat dan om het verwerven van zogenoemde literaire competenties, de vaardigheid om literatuur als literatuur te lezen en beleven. Door voor te lezen, zelf te lezen, verhalen en poëzie te maken en door erover te praten met elkaar leren leerlingen spelenderwijs allerlei literaire begrippen en structuren kennen. Denk hierbij aan verhaalstructuren, verhaalperspectief en eigenschappen van hoofd- en bijpersonages.

Culturele competenties:	Receptief vermogen	Creërend vermogen	Reflectief vermogen
	KIJKEN (Luisteren)	MAKEN	VERWOORDEN
Focus	(leerling bekijkt) kunstwerk	(leerling) als kunstenaar	(leerling als) publiek
Subdomeinen	medium & boodschap Mensen zijn verhalenvertellers. Literatuur kent vele verhalen en een lange geschiedenis. Door leerlingen te leren over deze vorm van kunst leren ze literatuur beter begrijpen en waarderen. Leerlingen werken zo aan hun literaire competentie.	inspiratie & vormgeving Taal is ons communicatiemiddel bij uitstek. Mondelinge taal is een middel om gedachten en gevoelens onder woorden te brengen en voor anderen inzichtelijk te maken. Praten over boeken kan daarbij helpen. Het zelf maken van gedichten en teksten ook, evenals het verwerken van literatuur in andere uitingsvormen zoals drama, dans en beeldende vormgeving.	identiteit & diversiteit Door te praten over literatuur leren leerlingen te reflecteren op die vorm van verhalen vertellen. Ook leren ze daarbij naar elkaar te luisteren, argumenteren, presenteren, vertellen en discussiëren. Ze leren zo ook op hun eigen werk te reflecteren.
Kerdoelen	PO 56	PO 54	PO 55
	De leerlingen verwerven enige kennis over en krijgen waardering voor aspecten van cultureel erfgoed.	De leerlingen leren beelden, taal, muziek, spel en beweging te gebruiken, om er gevoelens en ervaringen mee uit te drukken en om er mee te communiceren.	De leerlingen leren op eigen werk en dat van anderen te reflecteren.
Primair Onderwijs jaar 1 + 2			
	De leerlingen ervaren de kracht en schoonheid van een mooi verhaal.	De leerlingen kunnen een verhaal (na)vertellen aan de hand van illustraties in een prentenboek.	De leerlingen kunnen in eenvoudige bewoordingen iets vertellen over personages en gebeurtenissen uit een verhaal.
	De leerlingen kunnen met aandacht luisteren naar het voorlezen van prentenboeken en andere boeken.	De leerlingen kunnen in eenvoudige bewoordingen en met hulp van de leertacht een ander einde verzinnen voor een verhaal.	De leerlingen kunnen vertellen wat het verhaal met hen doet.
	De leerlingen ervaren de betekenis van kleurgebruik, vorm en compositie in (prenten) boeken.	De leerlingen zijn in staat (delen van) een verhaal te verbeelden in onder andere knutselwerken of toneelstukjes.	De leerlingen zijn in staat om via gesprekken na te denken over thema's binnen een verhaal.
	De leerlingen kunnen werkelijkheid van fantasie onderscheiden.		

Primair Onderwijs jaar 3+4

	De leerlingen herkennen de betekenis van kleurgebruik, vorm en compositie in (prenten) boeken.	De leerlingen kunnen passages uit jeugdliteratuur/-poëzie naspelen en navertellen.	De leerlingen kunnen een eenvoudig onderbouwd oordeel geven over een verhaal door persoonlijke waardering te verbinden aan een of meer elementen van de verhaalstructuur (zoals personages, spanningsbouw, humor, tekeningen, thema en stijl).
	De leerlingen kunnen werkelijkheid van fantasie onderscheiden.	De leerlingen kunnen, evt. samen met medeleerlingen, vanuit eigen fantasie een verhaal/gedicht maken en dit vervolgens voordragen.	De leerlingen kunnen personages onderscheiden en gevoelens van (hoofd)personages uitleggen.
	De leerlingen maken kennis met verhaalstructuren: tekeningen, woorden, het begin, midden en einde van het verhaal, de schrijver en de tekenaar.	De leerlingen kunnen conclusies trekken n.a.v. een gedeelte van een voorgelezen verhaal en de afloop daarvan voorspellen. Dat kan in verschillende uitingsvormen zoals mondelinge of schriftelijke taal maar ook in dans, drama of beeldend.	De leerlingen kunnen aan de gevoelens van (hoofd) personages betekenis geven en ze op zichzelf betrekken.
	De leerlingen ervaren vanuit een voorgelezen verhaal het verschil tussen vroeger en nu.		De leerlingen ontmoeten de schrijver en/of illustrator.
	De leerlingen kunnen verschillende genres onderscheiden.		

Primair Onderwijs jaar 5 +6

	De leerlingen herkennen diverse manieren om verhalen te vertellen en kunnen deze benoemen. Ze kunnen een verhaallijn (introdactie, probleem, oplossing, einde) identificeren en herkennen een verhaallijn die afwijkt.	De leerlingen kunnen vertelperspectief, vertelstructuren, plaats en tijd, feit en fictie, rijmaspecten toepassen in een zelf gemaakt verhaal of gedicht (wie/wat/waar/wanneer/waarom/hoe).	De leerlingen kunnen zijn mening over jeugdliteratuur en poëzie goed onderbouwd beargumenteren.
	De leerlingen kunnen, door het luisteren of lezen van cultuurhistorische jeugdliteratuur, wisselingen van tijd en plaats onderscheiden.	De leerlingen geven een verhaal/gedicht zelf vorm in o.a. een toneelstuk, schilderij, muziekstuk of andere uiting.	De leerlingen ontmoeten de schrijver en/of illustrator en gaan in gesprek.
	De leerlingen hebben oog voor betekenisvolle verbanden binnen een verhaal, zoals tussen titel en vertaalinhoud, tussen naam van personage en zijn eigenschappen.	De leerlingen zijn in staat om verschillende zoekstrategieën in te zetten om een gestelde vraag op te lossen (mediawijsheid, breder dan alleen internetvaardigheden).	De leerlingen kunnen zich een weloverwogen mening vormen over eigen werk en dat van medeleerlingen.
	De leerlingen kunnen diverse genres onderscheiden op basis van specifieke kenmerken en ontwikkelt persoonlijke voorkeuren.		De leerlingen kunnen zich verplaatsen in de werkelijkheid van een boek en vertellen wat voor betekenis die voor hem heeft in de eigen werkelijkheid.
	De leerlingen herkennen structuren van eenvoudige dicht- en rijmvormen.		De leerlingen hebben oog voor de echte wereld en de verhaalwereld: levenservaring helpt om gebeurtenissen uit het verhaal te verklaren.

Primair Onderwijs jaar 7 +8

	De leerlingen kunnen begrijpen wat bedoeld wordt met lege gaten in een tekst en hier invulling aan geven.	De leerlingen kunnen op basis van hun eigen fantasie een verhaal of gedicht maken, behorend tot een zelfgekozen genre. De leerlingen zijn in staat om binnen hun werk een (spannings)opbouw toe te passen.	De leerlingen kunnen jeugdliteratuur/-poëzie beoordelen met goed onderbouwde argumenten t.a.v. hun eigen gevoelens. De leerlingen kunnen gedichten en verhaalfragmenten samenvatten.
	De leerlingen herkennen literair taalgebruik. De leerlingen kunnen rijmschema's benoemen en kennen eenvoudige vormen van beeldspraak.	De leerlingen kunnen eigen werk of verslaglegging van jeugdliteratuur/-poëzie zelfstandig verwerken in een presentatie voor een groep.	De leerlingen kunnen leeservaringen van eigen werk en dat van medeleerlingen uitwisselen en deze goed onderbouwd beargumenteren.
	De leerlingen zien hoe tekst, met of zonder beeldinteractie, leidt tot effecten als spanning, humor en ironie.	De leerlingen kunnen jeugdliteratuur/-poëzie of eigen werk toepassen en verwerken in andere kunstvormen, o.a. drama, muziek, beeldende kunst.	De leerlingen onderkennen en begrijpen dat verhalen meer dan één betekenis kunnen hebben.
	De leerlingen zien boekverfilmingen en kan deze relateren aan een boek.		